

Emsalö Allmogeförening rf

Föreningens historia - överblick

Emsalö Allmogeförening r.f. är grundad 1894. Den hade ett par föregångare, Emsalö Absoluta Nykterhetsförening som hade startats 1891, och från 1893 en oregistrerad sångförening som övade in körsånger. Den 20 maj 1894 står som stiftelsesdatum för Emsalö Allmogeförening eller EAF. Den person som tog initiativet till föreningen var redaktören för Borgå Bladet Uno Stadius. Han var en ivrig folkbildare och höll en folkhögskolekurs i Bengtsby folkskola vintern 1894, den första i Finland för övrigt. Under kurskvällarna blev han övertygad om att det på ön fanns förutsättningar och intresse för en mera organiserad ungdoms- eller medborgarverksamhet i föreningsform, och det var också deltagarna i kursen som bildade stommen i föreningen.

Allmogeföreningens första styrelse bestod av ordföranden Emil Wahrman, sekreteraren Emilia Arvidsson och kassören Janne Henriksson. Under den första tiden hölls diskussionsmöten varje vecka. Det fanns också många viktiga frågor att debattera; förbättrande av vägarna, regelbunden postgång, brandskyddet, och andra sådana allmännyttiga spörsmål. Redan 1899 valde föreningen en kvinna till ordförande: Hanna Hällsten (senare Wahrman), vilket kan ses som en förhållandevis radikal åtgärd för hundratio år sedan.

Ända från starten var målet att få till stånd ett eget föreningshus, och det gällde att få ihop pengar för bygget. Fester med olika programnummer var den verksamhet som då gav mest inkomster. Programfesterna kunde samla en publik på flera hundra personer. Utomhusfester hölls under somrarna på olika ställen, på Faddersbacken i Orrby och i Skallerhamn vid Haxalö för att nämna ett par. 1912 hade man fått ihop så mycket kapital att man kunde starta bygget. Det hade varit en hel del diskussioner om var huset skulle placeras, men slutligen hade man beslutat sig för "Hermans gårdon", den plats där Midgård i dag står. Byggmästare var den självlärde men ytterst kunnige Johan (Janne) Henriksson, husbonde på Övre Hommas (Storstus) i Bengtsby. Huset stod färdigt vintern 1913 och invigdes den 26 januari.

Då man 1919 firade 25-årsjubileum gjorde man något som skulle bli en av de största satsningarna genom tiderna i föreningen. Man uppförde helaftonspjäsen Värmlänningarna med enbart föreningsmedlemmar i rollistan. Succén var stor; festen besöktes av omkring 700 personer, ett imponerande antal med dagens mått mätt. Uno Stadius fanns bland de närvarande och han höll också festtalet.

Sången och musiken har alltid haft en framträdande roll på Emsalö. Det var inom allmogeföreningen som man fortsatte med den körverksamhet som sångföreningen haft. Emsalökören deltog redan 1895 i den finlandssvenska sångfesten i Helsingfors. - Körens verksamhet växlade under decennierna och dog ut på 1930-talet, men den återuppstod efter kriget då den bland annat uppträdde i radion.

Spelmansmusiken på ön har anor åtminstone från 1700-talet. Det var också bygdespelmännen som stod för dansmusiken vid de otaliga fester och danser som gav inkomster åt föreningen. På 1920-talet fanns det också en egentlig stråkorkester som leddes av sång- och musikförbundets dirigent. I slutet av 20-talet och början av 30-talet hade föreningen besök av Marinens musikkår, som då leddes av Georg Malmstén. Här fick han inspiration till Emsalövalsens, "Lilla mö på Emsalö", som nästan har övertagit rollen som öns "nationalsång" efter den allmänt sjungna Emsalövisan "Alltjämt förgäves på blomsterstigen".

Föreningens idrottssektion var aktiv från 20-talet framåt, med skidtävlingar, orientering och cykeltävlingar inom föreningen och inom Borgåbygdens ungdomsförbund. Senare har bland annat fotboll funnits på programmet.

Åren efter kriget, alltså 40-talets senare hälft, innebar ett stort uppsving för allt föreningsliv, också för allmogeföreningen. Aktiviteterna var många efter de tunga åren. Entusiasmen varade några år, varefter en avmattning inträdde. Både sångkören och det folkdanslag som verkat några år avsomnade. Under de följande decennierna var det egna programfester och uthyrning av lokalen som gav pengar till det underhåll av Midgård som krävdes. Yttertaget som hade lagts av tegel 1947 förnyades 1990 till ett plåttak och därefter renoverades festsalen.

På 2000-talet satsade man på att "skarva" huset med en tilläggsdel samt att ansluta sig till vattenandelslagets vatten- och avlopp. Den nya delen byggdes i stor omfattning på talko och i delen fick man rum för servering och möten, nytt kök, WC-utrymmen samt i andra våningen ett rum för datastuga/möten mm. Tilläggsdelen invigdes med en talkokaffetillställning 23.4.2003.

Med början på 50-talet arrangerade föreningen varje år en programfest om påsken, en tradition som avslutades först på 90-talet. En tradition som fortsätter är resningen av midsommarstången som inleddes 1975 och som varje år samlar en stor publik. Även Emsalödagen som vanligtvis firas första veckoslutet i augusti har blivit ett populärt tillfälle för öborna att samlas och bekanta sig med möjlighet att sälja och inhandla lokala produkter.

Senare på året närmare jultiden anordnas bl.a. en julbasar och en grötfest. För våra pensionärer har föreningen också ordnat årligen en julfest. *Text br.*